

III.1.3. Ocena realizacji założeń do końca 2015 roku

Wdrażanie programu rewitalizacji zabytkowych kamienic śródmieścia Suwałk, stanowiących własność komunalną przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr XX/234/04 Rady Miejskiej z dnia 31 marca 2004 roku odbywało się w dwóch etapach. W latach 2004-2006 z uwagi na ograniczone środki własne gminy przystąpiono do rewitalizacji dwóch budynków z siedmiu przewidzianych. Przy realizacji wykorzystano dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Kolejny etap wdrażania zadań programu rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk przypadł na lata 2007 – 2015. W przyjętym Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013 nie przewidziano dofinansowania w zakresie rewitalizacji zabytkowych kamienic, w związku z tym przy braku dofinansowania ze środków unijnych program rewitalizacji w znacznym stopniu został utrudniony. Prowadzono wyłącznie remonty likwidujące zagrożenie życia i zdrowia mieszkańców oraz remonty podnoszące estetykę i stan techniczny budynków.

Bezsprzecznie działania Zarządu Budynków Mieszkalnych doprowadziły do poprawy stanu technicznego kamienic i uporządkowania przestrzeni wewnątrz kwartałów. Mieszkańcy zdekapitalizowanych, niezabytkowych budynków przeznaczonych do rozbiórki zostali wprowadzeni do nowych budynków o wysokim standardzie. Poprawa warunków mieszkaniowych przełożyła się na zmianę statusu tych osób.

Sprzedaż kamienic okazała się działaniem trafionym. Prywatni inwestorzy i wspólnoty mieszkaniowe podjęły remonty przynajmniej dachów i elewacji, korzystając przy tym często z dotacji z budżetu Miasta Suwałki. Część nowych właścicieli przeprowadziła remonty, w wyniku których powstały nowe lokale mieszkalne i usługowo-handlowe o współczesnym standardzie. To ostatnie działanie mające znaczenie gospodarcze nie było jednak uregulowane i wspierane przez Miasto Suwałki.

Z perspektywy czasu wydaje się, że najlepszą formą rozwiązania problemów w zabytkowych kamienicach suwalskich jest ich sprzedaż prywatnym inwestorom, przy jednoczesnym ścisłym ustanowieniu zasad ich remontów. Ważne jest także aby nowy właściciel przeznaczył wyremontowaną powierzchnię parterów na cele społeczne (np. przedszkola, przychodnie) lub gospodarcze (usługi, handel). Środki ze sprzedaży kamienic powinny stanowić podstawę budżetu inwestycyjnego dla Zarządu Budynków Mieszkalnych TBS sp. z o.o., który będzie wznosił i remontował budynki z przeznaczeniem na mieszkania komunalne i socjalne.

III.2. Sposób realizacji zadań Programu rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk za lata 2004-2015.

III.2.1 Zadania ogólne

Wdrożenie zadań sformułowanych dla omawianego obszaru powierzono wydziałom Urzędu Miejskiego i jednostkom organizacyjnym Gminy Miasta Suwałki. W zakresie poszczególnych zadań wykonano:

Zadanie 1. Opracowanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru objętego programem rewitalizacji. Plany miejscowe stanowią przestrzenną podstawę programu rewitalizacji.

Dla terenu śródmieścia do roku 2015 zostały opracowane lub zmienione następujące plany:

1. uchwała Nr XLVI/370/98 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 1998 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego południowej **części osiedla E. Plater** w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dnia 7 lipca 1998 r., Nr 40, poz. 211;
2. uchwała Nr XXVII/249/2000 Rady Miasta Suwałki z dnia 31 maja 2000 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „**Śródmieście-Południe**” obejmującego obszar miasta ograniczony ulicami: Noniewiczza–Ciesielską–1-go Maja–Sejneńską–Utratą oraz od południa rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 lipca 2000 r., Nr 20 poz. 253;
3. uchwała Nr XXVII/269/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 października 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego **kwartału zawartego pomiędzy ulicami: T. Noniewiczza, Ciesielską, 1-go Maja, Sejneńską i Placem Marii Konopnickiej** w Suwałkach (nr ewid. 31) opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 grudnia 2008 r. Nr 301, poz. 3086, (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);

4. uchwała Nr LIII/496/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 października 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego **terenu ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, Chłodną, T. Noniewicza**, a od strony północnej granicami działek **11507/1, 11507/2, 11515/2, 11516/2** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 22 listopada 2010 r. Nr 277, poz. 3477 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
5. uchwała Nr XLI/377/09 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, **ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, Wigierską, T. Noniewicza oraz rzeką Czarną Hańczę** w Suwałkach (nr ewid. 11.1) opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 grudnia 2009 r., Nr 238, poz. 2936 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
6. uchwała Nr XVII/98/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu **ograniczonego ulicami: Wesolą, T. Noniewicza, Wigierską oraz od strony północnej granicami działki nr 1116**, (nr ewid. 12.1) opublikowaną w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 września 2011 r., Nr 235, poz. 2810 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
7. uchwała Nr XLVIII/448/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 maja 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, **ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, Chłodną, T. Noniewicza i L. Waryńskiego** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 czerwca 2010 r., Nr 136, poz. 1813 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
8. uchwała Nr XLV/490/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: **Gen. W. Sikorskiego, Grunwaldzką, 23 Października, Bakalarzewską i St. Staszica** w Suwałkach (nr ewid. 24) opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. Nr 94, poz. 924 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);

9. uchwała Nr XV/171/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 grudnia 2015 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami **Tadeusza Kościuszki, Ludwika Waryńskiego, Wesolą i Wigierską w Suwałkach** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 stycznia 2016 r., poz. 293 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
10. uchwała Nr XXIII/211/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: **Utratą, Gen. J. Dwernickiego, T. Noniewicza, Kolejową, a od strony północnej terenem byłego aresztu śledczego** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 maja 2008 r. Nr 119, poz. 1249 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
11. uchwała Nr IV/24/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartału zabudowy śródmiejskiej położonego na północ **od Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 lutego 2015 r., poz. 499 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
12. uchwała Nr LIV/601/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 października 2014 r w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk **ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, A. Mickiewicza oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 26 listopada 2014 r. poz. 3903 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
13. uchwała Nr XLIX/550/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk terenu położonego pomiędzy ulicami: **T. Kościuszki, Gen. J Dwernickiego, T. Noniewicza oraz od strony południowej granicami działek 11505/1, 11505/2 i 11506** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 sierpnia 2006 r., Nr 200, poz. 1947;
14. uchwała Nr XXVII/269/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 października 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kwartału zawartego pomiędzy ulicami: **T. Noniewicza, Ciesielską, 1-go Maja, Sejneńską i Placem Marii**

Konopnickiej w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 grudnia 2008 r. Nr 301, poz. 3086;

15. uchwała Nr XXIX/277/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic: Staszica, Sikorskiego, Gałaja i Mickiewicza w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 grudnia 2008 r. Nr 318 poz. 3381;
16. uchwała Nr XLI/376/09 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: **Bulwarową, Sikorskiego, Kościuszki, Narutowicza i Podhorskiego w Suwałkach** opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 grudnia 2009 r. Nr 238, poz. 2935;
17. uchwała Nr XLIX/455/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego kwartale ulic: **T. Kościuszki, A. Mickiewicza, W. Gałaja, Kamedulska, Plac Marszałka J. Piłsudskiego w Suwałkach**, opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 27 lipca 2010 r. Nr 186, poz. 2319;
18. uchwała Nr L/555/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w ciągu ulicy L. Waryńskiego na odcinku między ulicami T. Kościuszki i T. Noniewicza (**nr ewid. 45.1**) opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 21 lipca 2014 r., poz. 2698 (uchylono tym aktem wcześniejszą uchwałę dla tego terenu);
19. uchwała Nr VI/35/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 lutego 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu **ulicy Żeromskiego w Suwałkach**, opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 marca 2011 r. Nr 79, poz. 861;
20. uchwała Nr XI/88/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Emilii Plater położonego pomiędzy ulicami M. Skłodowskiej-Curie, T. Kościuszki, Gen. W. Sikorskiego i W. Gałaja w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2011

r. Nr 201, poz. 2431, rozstrzygnięcie nadzorcze stwierdzające nieważność części uchwały opublikowane w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 201, z dnia 3.08.2011, poz. 2440;

21. uchwała Nr XIV/129/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 października 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu Śródmieście – Wschód w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 listopada 2011 r. Nr 277, poz. 3358.

Zadanie 2. Przyjęcie ze służbami konserwatorskimi wspólnych wytycznych i programów ochrony, w tym np. opracowanie kolorystyki pierzei ulic w śródmieściu.

Został opracowany „Program umieszczania szyldów i reklam na terenie śródmieścia Suwałk”, który był analizowany i dopracowywany w ramach powołanego przez Prezydenta Miasta Suwałk zespołu zadaniowego do spraw rewitalizacji. W skład tego zespołu wchodził, między innymi, Kierownik Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Białymstoku, Delegatury w Suwałkach. Zostało wydane w tej sprawie *Zarządzenie Nr 538/2012 Prezydenta Miasta Suwałk w sprawie określenia zasad umieszczania szyldów, reklam i urządzeń reklamowych na terenie Miasta Suwałki z dnia 13 lipca 2012 r.* Utworzono też w ramach Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej stanowisko Głównego Specjalisty ds. rewitalizacji i opieki nad zabytkami (2006-2009). Wśród zadań na tym stanowisku było m. in. utrzymywanie stałych kontaktów z urzędem konserwatorskim i uczestniczenie we wspólnych przedsięwzięciach związanych z ochroną zabytków. Zadanie opracowania kolorystyki pierzei ulic w śródmieściu było realizowane na bieżąco zależnie od potrzeb, zgodnie z harmonogramem remontów przeprowadzanych przez Zarząd Budynków Mieszkalnych. Ponadto kolorystyka elewacji była ustalona w planach miejscowych. Został także opracowany „Program Opieki nad Zabytkami Miasta Suwałki” (*uchwała Nr XXVIII/270/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29.10.2008 r.*). Zgodnie z *porozumieniem z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie powierzenia miastu Suwałki prowadzenia niektórych spraw z zakresu właściwości Wojewody Podlaskiego, realizowanych przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków* (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2008 r., Nr 322, poz. 3445, z 2014 r. poz. 4244) w strukturze Urzędu Miasta Suwałki, w roku 2008 utworzono Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, który przejął uprawnienia i zakres obowiązków od Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku w zakresie ochrony zabytków.

Zadanie 3. Weryfikacja podziałów własnościowych, w szczególności:

- **poprawy podziałów własnościowych wynikłych z wadliwego tworzenia parceli w trakcie prywatyzacji mieszkań (parcele w obrysie budynku)**

W budynkach administrowanych przez Zarząd Budynków Mieszkalnych nie dokonywano takich zmian.

- **optymalizacja form własności gruntu w związku z realizacją projektów inwestycyjnych, społecznych czy ekonomicznych**

W zakresie tego hasła nie podejmowano żadnych działań w latach 2004-2007. Jednak w praktycznym wdrażaniu zadań związanych z rewitalizacją to teoretyczne założenie okazało się zbędne i pominięte je w realizacji zadań w latach 2007 -2015.

- **uzyskiwanie nowych obszarów (przez wykupy i wywłaszczenia) dla realizacji zadań z zakresu ochrony przyrody, rekreacji i poprawy jakości obszarów w przestrzeni publicznej**

Zadanie to było realizowane zależnie od potrzeb i pozyskanych środków do następujących nieruchomości:

- ul. W. Gałaja, działka 10020 o powierzchni 0,0294 ha, na cele kanalizacji burzowej,
- ul. Wigierska, działka nr 10970 o pow. 0,3975 ha, na cele bulwarów nadzecznych wraz ze ścieżkami rowerowymi,
- ul. L. Waryńskiego 7, działka 11060/1 o pow. 0,0256 ha na cele ulicy wewnętrznej,
- ul. W. Gałaja, działka 11597/2 o powierzchni 0,0192 ha, na cele poszerzenia istniejącej drogi do rzeki Czarnej Hańczy,
- ul. Wigierska, działka 10995/2 o pow. 0,0134 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. Wigierska, działka 11002/2 o pow. 0,0168 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. A. Mickiewicza, działka 12017 o pow. 0,1730 ha na cele budowy bulwarów,
- ul. Bakałarzewska, działka 11320/14 o pow. 0,0101 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. Bakałarzewska, działka 11320/15 o pow. 0,0048 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. T. Kościuszki, działka 11415/5 o pow. 0,1605 ha na cele budowy bulwarów,
- ul. T. Kościuszki, działka 12018/2 o pow. 0,0018 ha na cele budowy bulwarów,

- ul. T. Kościuszki, działka 12019/2 o pow. 0,0014 ha na cele budowy bulwarów,
- ul. W. Gałaja, działka 11609/1 o pow. 0,0187 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. W. Gałaja, działka 116010/4 o pow. 0,0921 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. W. Gałaja, działka 116011/1 o pow. 0,0077 ha na ścieżkę rowerową,
- ul. W. Gałaja, działka 116012/1 o pow. 0,1334 ha na ścieżkę rowerową,
- pl. M. Konopnickiej działka 11177 o pow. 0,0411 ha, na przestrzeń publiczną,
- pl. M. Konopnickiej działka 11176/1 o pow. 0,0102 ha (wieczyste użytkowanie), na przestrzeń publiczną,
- ul. Muzyczna działka 11522/3 o pow. 0,0163 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11522/4 o pow. 0,0163 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11522/17 o pow. 0,0034 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11522/19 o pow. 0,0034 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11496/1 o pow. 0,0151 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11498/1 o pow. 0,0153 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11519/8 o pow. 0,0020 ha (garaże), na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11519/6 o pow. 0,0018 ha (garaże), na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11521/2 o pow. 0,0260 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11507/4 o pow. 0,0416 ha, na pas drogowy,
- ul. Muzyczna działka 11503/6 o pow. 0,0371 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11054/3 o pow. 0,0190 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11054/4 o pow. 0,0194 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11054/5 o pow. 0,0112 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/6 o pow. 0,0019 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/10 o pow. 0,0019 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/9 o pow. 0,0018 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/7 o pow. 0,0019 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/11 o pow. 0,0019 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11062/8 o pow. 0,0018 ha (garaże), na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11046/3 o pow. 0,0126 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11053/6 o pow. 0,0006 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11053/1 o pow. 0,0668 ha, na pas drogowy,
- wokół „Serca Suwałk” działka 11053/2 o pow. 0,0519 ha, na pas drogowy,

Zadania komunikacyjne realizowane na obszarach prywatnych były przygotowywane projektowo na podstawie obowiązujących planów miejscowych i dokumentacji technicznych.

- regulowano stan prawny nieruchomości:

- ozn. nr. geod. 11076 o pow. 1130 m² położona w Suwałkach przy ul. T. Kościuszki 52 – własność - spadkobiercy Reginy Wileńskiej - komunalizacja;
- ozn. nr. geod. 11363 o pow. 2459 m² położona w Suwałkach przy ul. ks. K. A. Hamerszmita 6 – własność – spadkobiercy Marii Niecińskiej - komunalizacja.

Zadanie 4. Budowa komunalnego budownictwa mieszkaniowego, w tym: opracowanie planu realizacji taniego budownictwa komunalnego: opracowanie założeń dla budownictwa komunalnego angażującego jako wykonawców mieszkańców, którzy mają być alokowani do tych budynków; przygotowanie projektów technicznych dla komunalnych budynków mieszkaniowych; pozyskanie środków pomocowych na budowę części budynków (w ramach przewyższania bezrobocia i podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych). Należy zakładać, że środki pomocowe zapewnią pokrycie 50% kosztów. Jednocześnie przewiduje się: remonty (kapitałne i bieżące):budowę nowych komunalnych budynków mieszkalnych, wykupy mieszkań, zabezpieczanie zabytkowej substancji mieszkaniowej, wprowadzenie nowych funkcji w parterach obiektów. Remonty obiektów będących w zasobach komunalnych polegać na sukcesywnym prowadzeniu rewitalizacji kamienic (w tym wprowadzeniu: instalacji wodno-kanalizacyjnych, instalacji centralnego ogrzewania i nowych funkcji).

W celu realizacji budownictwa komunalnego podjęto uchwałę nr XLV/493/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z 22 lutego 2006 w sprawie przyjęcia programu rozwoju budownictwa komunalnego w mieście Suwałki. Program ten przewidywał budowę 311 mieszkań w tym 207 na potrzeby rewitalizacji kwartału położonego pomiędzy ul. Chłodną, T. Kościuszki, L. Waryńskiego, T. Noniewicza oraz pierzei ul. T. Kościuszki. Oddano do użytku 297 mieszkań w budynku przy ul. Daszyńskiego 27 (60 mieszkań), Franciszkańska 10 i 12 (136 mieszkań), ul. Daszyńskiego 10 (54 mieszkania) i ul. Sejneńska 18 (47 lokali).

Zasiedlenie mieszkań w oddanych do użytku budynkach umożliwiło wykwaterowanie budynków przy ul. T. Noniewicza 55A, 63, 65 i 65A oraz ul. T. Kościuszki 62A 68, 68A.

Oddanie do użytku następnych dwóch budynków umożliwiło zrealizowanie zamierzeń rewitalizacyjnych w całym kwartale pomiędzy ul. Chłodną i L. Waryńskiego oraz w dużym stopniu w kwartale Chłodna, T. Kościuszki, gen. J. Dwernickiego, T. Kościuszki.

Pełne informacje na temat wznoszenia komunalnego budownictwa mieszkaniowego umieszczono w tabeli dotyczącej realizacji założeń szczegółowych do Programu rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk na lata 2004 - 2015.

Zadanie 5. Budowa nowych układów komunikacyjnych, zapleczy parkingowych, ścieżek rowerowych. Zakłada się wyłączenie z ruchu samochodowego ulicy T. Kościuszki i stworzenie pasażu miejskiego, co wiąże się z koniecznością usprawnienia komunikacji dojazdowej do centrum miasta poprzez wykonanie „sięgaczy” dojazdowych wraz z parkingami.

Tak jak wskazano w zadaniu możliwość wyłączenia z ruchu samochodowego ul. Kościuszki i stworzenia pasażu miejskiego jest uzależniona od usprawnienia komunikacji dojazdowej do centrum miasta. W wyniku przeprowadzonych analiz koncepcja ta uległa zmianie. Odstąpiono od zamknięcia ul. T. Kościuszki i funkcję centrum wprowadzono w obrębie placu Marii Konopnickiej, który poddano rewitalizacji, a wokół dokonano ograniczenia ruchu kołowego na rzecz pieszego.

Uchwalony został plan zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk ograniczony ulicami: T. Kościuszki, A. Mickiewicza oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach, w którym założono wykonanie drogi wzdłuż rzeki Czarna Hańcza od skrzyżowania ulic T. Kościuszki i Wigierskiej do skrzyżowania ulic A. Mickiewicza z Bakałarską. W zmianie tego planu dokonano korekty jako konsekwencji rezygnacji z zamknięcia ul. T. Kościuszki tej zmiany była rezygnacja z budowy ulicy nad rzeką Czarną Hańczą na rzecz bulwarów nadrzecznych. Ponadto opracowano projekt przedłużenia ulicy Wigierskiej i połączenie jej z ulicą Zarzecze i go zrealizowano. Zmieniono także przebieg ul. Wigierskiej pomiędzy ul. T. Kościuszki i T. Noniewicza. Realizacja obu przedsięwzięć przyczyniła się do poprawy komunikacji w kierunku wschód – zachód w południowej części śródmieścia Suwałk.

Istotnym elementem zagospodarowania terenu w obrębie ulic: A. Mickiewicza, ks. K. A. Hamerszmita, Plac marsz. J. Piłsudskiego, T. Kościuszki i Parku Konstytucji 3 Maja była przebudowa placu Marsz. J. Piłsudskiego i ul. Kościuszki pomiędzy Chłodną i Waryńskiego w wyniku, której przywrócono nawierzchnię granitową. W 2007 r. rozpoczęto przebudowę ulicy T. Kościuszki wymieniając chodniki. W ramach I etapu budowy Placu Europejskiego

zmodernizowano jej odcinek pomiędzy ulicami: Chłodną i L. Waryńskiego. Stworzono m. innymi 111 nowych miejsc parkingowych oraz umożliwiono okresowe wyłączanie z ruchu tego odcinka ulicy. II etap robót obejmujący swym zakresem ulice: A. Mickiewicza, ks. K. A. Hamerszmity, Plac Piłsudskiego został wykonany częściowo (część ul. A. Mickiewicza i plac Marsz. J. Piłsudskiego wraz z parkingami). Wzdłuż ul. Kościuszki i parku Konstytucji 3 Maja powstała ścieżka rowerowa. Upamiętniającym uzupełnieniem tej części miasta była budowa pomnika Ojca Świętego Jana Pawła II przy Konkatedrze Św. Aleksandra i Marsz. J. Piłsudskiego przy placu jego imienia.

Opracowano dokumentację projektową infrastruktury pomiędzy ulicami: T. Kościuszki, Chłodną, T. Noniewicza, L. Waryńskiego. W 2008 r. rozpoczęły się roboty rozbiórkowe budynków mieszkalnych, po uprzednim przekwaterowaniu mieszkańców. Budowę uzbrojenia terenu dróg dojazdowych wykonano w latach 2008-2009, co pozwoliło na docelowe zagospodarowanie tego kwartału. Budowę ulic ks. J. Zawadzkiego i Błogosławionej Siostry Kanizji Mackiewicz wraz z parkingami. Przy ul. Ks. J. Zawadzkiego wybudowano dom tzw. Centrum Suwałk. Wzdłuż ulic remontowano oraz budowano nowe budynki porządkujących przestrzeń.

Dokonano przebudowy nawierzchni ul. Chłodnej.

Budowa nowego systemu komunikacyjnego wraz z parkingami nastąpiła również wokół szkoły muzycznej, gdzie wytyczono i wybudowano między innymi ulicę Muzyczną.

Zadanie 6. Przebudowa istniejących dróg, zmiany nawierzchni ulic, modernizacji oświetlenia ulic, zmiany organizacji ruchu).

Zmodernizowano nawierzchnie asfaltowe ulic: L. Waryńskiego (pomiędzy ulicą Kościuszki i Noniewicza) i Wesolej oraz nawierzchnie betonowe chodników. Wykonano nowe nawierzchnie z kostki betonowej polbruk. Przebudowano skrzyżowanie ulic: T. Kościuszki, Mickiewicza, L. Waryńskiego.

Zmodernizowano oświetlenie uliczne ulic: T. Kościuszki pomiędzy ulicami: Dwernickiego i Wigierską, Mickiewicza (południową część pomiędzy ulicami T. Kościuszki i ks. K. A. Hamerszmity), placu Marsz. J. Piłsudskiego (północną część pomiędzy ulicami: T. Kościuszki i E. Plater), ul. Dwernickiego, Kamedulską, Noniewicza, Sejneńską, Wigierską, plac. M. Konopnickiej.

Przebudowano skrzyżowanie ulic: Kościuszki- Dwernickiego- Sikorskiego w Suwałkach. Utwardzono i oświetlono ciąg komunikacyjny W. Gałaja - S. Staszica wraz z budową kładki przez rzekę Czarna Hańcza wraz z oświetleniem.

W ramach poprawa atrakcyjności turystycznej Suwałk dokonano przebudowy Placu Marii Konopnickiej W ramach projektu inwestycyjnego wykonano: ciągi jezdne (ul. Sejneńska i Noniewiczza, ul. Konopnicka, przebudowa dwóch skrzyżowań, w tym ul. Noniewiczza z ul. Sejneńską i ul. Sejneńska z ul. Konopnickiej), ciągi pieszo-rowerowe na ul. Noniewiczza oraz ul. Sejneńskiej, zatoki parkingowe i autobusowe z kostki granitowej na podbudowie z betonu cementowego.

Zadanie 7. Renowacja i urządzenie zieleni (kontynuacja rozpoczętych działań w parkach miejskich, zagospodarowanie bulwaru nad Czarną Hańczą).

W 2004 roku na terenach u zbiegu ulic Waryńskiego i Wesołej, przy ul. T. Kościuszki 15, ul. ks. K. A. Hamerszmita, ul. E. Plater, ul. M. Curie-Skłodowskiej oraz przy ul. T. Kościuszki na odcinku od Urzędu Miejskiego do ul. T. Kościuszki 15 i od ul. Chłodnej do Domu Nauczyciela wykonano lub poddano renowacji trawniki o powierzchni ogółem 1811,53 m² , nasadzono drzewa liściaste w ilości 5 sztuk i igłaste w ilości 3 sztuk, nasadzono krzewy liściaste w ilości 890 sztuk. Przeprowadzono renowację Parku Konstytucji 3 Maja (renowacja trawników o powierzchni 7253,37 m², nasadzono drzewa liściaste w ilości 44 sztuk i igłaste w ilości 11 sztuk, nasadzono krzewy liściaste w ilości 211 sztuk.

W 2005 roku na terenach przy ul. Wigierskiej wykonano trawniki o powierzchni 272,62 m². Przeprowadzono renowację Parku Konstytucji 3 Maja (renowacja trawników o powierzchni 7759,63 m², nasadzono drzewa liściaste w ilości 2 sztuk, nasadzono krzewy liściaste w ilości 829 sztuk oraz przeprowadzono zabiegi pielęgnacyjne przy 100 drzewach).

W 2007 roku na terenach przy ul. T. Kościuszki, ul. Ciesielskiej, gen. Wł. Sikorskiego i w Parku Konstytucji 3 Maja, gen. Wł. Sikorskiego od ul. E. Plater do ul. Grunwaldzkiej wykonano lub poddano renowacji trawniki o powierzchni 1500,00 m².

W kolejnych latach dokonywano porządkowania drzewostanu przy ul. T. Kościuszki i w miejsce wyciętych drzew nasadzono klony kuliste. Podobne działania wymiany drzewostanu prowadzono przy ul. Noniewiczza.

Zadanie 8. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców (monitoring ulic i placów, usprawnienie i budowa sygnalizacji świetlnej).

W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców wykonano:

- I etap przebudowy monitoringu ulicznego wraz z budową centrum nadzoru i przesyłu radiowego. Ustawiono 17 nowych punktów kamerowych, w tym w śródmieściu, w następujących miejscach: ul. 1-go Maja – Sejneńska, ul. T. Kościuszki – gen Wł. Sikorskiego, ul. T. Kościuszki – A. Mickiewicza, ul. T. Kościuszki – Wigierska, ul. Plac marsz. J. Piłsudskiego – ks. K. J. Hamerszmita, Park Konstytucji 3-go Maja, pasaż Grande – Synthe, ul. Utrata – dworzec PKS. Ponadto dostosowano istniejące punkty kamerowe do systemu transmisji radiowej oraz obsługi z nowego centrum nadzoru: Plac marsz. J. Piłsudskiego – T. Kościuszki, ul. Chłodna – T. Noniewicza, ul. T. Noniewicza przy Banku PKO BP oraz rondo przy ul. E. Plater. Z planowanych na kolejne lata montażu punktów kamerowych, wykonano po jednej kamerze przy ul. Muzycznej i ks. J.J. Zawadzkiego w 2014 roku.
- w zmodernizowanej ulicy Waryńskiego ułożono rurarz dla potrzeb przyszłego kabla synchronizującego sygnalizację świetlną.
- zmodernizowano sygnalizację świetlną na skrzyżowaniu ulic: T. Kościuszki – A. Mickiewicza – L. Waryńskiego, ul. T. Kościuszki – Gen. J. Dwernickiego – Gen. Wł. Sikorskiego, T. Kościuszki – Marsz. J. Piłsudskiego – Chłodna. Wybudowano sygnalizację przy ul. T. Kościuszki – Wigierska – ul. 24 Sierpnia.

Zadanie 9. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej, podłączenie do kanalizacji wszystkich budynków i likwidacji szamb chłonnych i dołów kloacnych.

Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej spowodowała jednoczesną likwidację szamb. Na terenie śródmieścia zmiany takie nastąpiły na terenie osiemnastu posesji (posesji przy ul. 1 Maja - jedno szambo, przy ul. W. Gałaja - siedem szamb, przy ul. Kamedulskiej - cztery szamba, przy ul. Mickiewicza - jedno szambo, przy ul. T. Noniewicza - trzy szamba, przy ul. Wesołej - jedno szambo, przy ul. Wigierskiej - dwa szamba). Łącznie na terenie śródmieścia są jeszcze dwieście dwadzieścia dwie posesje podłączone do szamb. Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej podjął działania zmierzające do wyegzekwowania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu w czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 20 listopada 1996 r., Nr 132, poz. 622). Została wykonana sieć wodociągowa w łączniku ul. Gałaja do ul. Staszica.

Zadanie 10. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, zabezpieczenie nieużytkowanych studni w celu ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Wykonano przyłącze wod.- kan. do budynków przy ul. Bakałarzewskiej, ul. Ciesielskiej, ul. W. Gałaja, ul. T. Kościuszki, ul. T. Noniewicza, ul. 1 Maja, ul. Wesołej i Wigierskiej. Studnie na posesjach komunalnych zostały właściwie zabezpieczone. Na temat fizycznej likwidacji i zabezpieczenia studni na posesjach prywatnych Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. nie ma danych. Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej podjął również w tym przypadku działania zmierzające do wyegzekwowania przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu w czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 20 listopada 1996 r., Nr 132, poz. 622 z późn. zm.).

Zadanie 11. Rozbudowa i modernizacja sieci centralnego ogrzewania umożliwiająca likwidację lokalnych źródeł zanieczyszczenia powietrza.

Rozbudowa i modernizacja sieci centralnego ogrzewania jest dokonywana zgodnie z harmonogramem przyjętym w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej i możliwościami istniejących sieci. Przyłącza wykonano przy Pl. Marsz. J. Piłsudskiego, przy ul. T. Kościuszki, ul. E. Plater, ul. T. Noniewicza, ul. Chłodnej, ul. L. Waryńskiego, ul. A. Mickiewicza, ul. W. Gałaja, ul. M. Skłodowskiej-Curie, ul. Sejneńskiej , ul. M. Konopnickiej, ul. 1 Maja, ul. Wigierskiej, Muzycznej. Oraz przyłącza lub modernizacje sieci do budynków Korczaka 2, 4, Kościuszki 23, 45 B, 55, 66, 71, 126, Chłodna 3a, 16, 18, Sejneńska 5 Zawadzkiego 7, Noniewicza 26, 38, 95, 99, Krótka 4, 6, 10, E. Plater 5, 15B, Dwernickiego 3, 5, 7, 11 i 13A. Muzyczna 10, Suzina 2, Hamerszmita 4, kościół NSPJ Mickiewicza 2, Wesoła 47, konkatedra Św. Aleksandra ul. E. Plater 2.

Zadanie 12. Doskonalenie systemu usuwania śmieci, w tym upowszechnienie segregacji odpadów.

Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami w Suwałkach” przyjętym Uchwałą Nr XVII/192/03 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30.12.2003 r. oraz Regulaminem utrzymania czystości i porządku przyjętym Uchwałą Nr XXIII/255/04 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 maja 2004 r. wszyscy mieszkańcy Suwałk objęci zostali selektywną zbiórką odpadów.

Znajdujące się na terenie śródmieścia budynki wielomieszkaniowe wyposażone zostały w pojemniki do selekcji odpadów natomiast pozostali mieszkańcy w oparciu o umowy z podmiotami wywożącymi odpady otrzymują specjalne worki do selekcji. Śródmieście objęte jest również organizowaną przez Urząd Miejski zbiórką odpadów wielkogabarytowych.

Zadanie 13. Ograniczanie hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych , poprzez zmianę organizacji ruchu w śródmieściu.

Sukcesywnie wprowadzane są usprawnienia organizacji ruchu w śródmieściu miasta. Przebudowano skrzyżowanie ulic: Kościuszki – Mickiewicza – Waryńskiego poprzez wydzielenie na ulicy Kościuszki dodatkowych pasów ruchu. Ponadto w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu, na tym odcinku ulicy, wprowadzono ograniczenie prędkości do 40km/h oraz próg zwalniający w postaci dodatkowego przejścia dla pieszych.

Realizacja projektowanego przebiegu pomiędzy ul. Wigierskiej do ul. Zarzecze umożliwiła skierowanie ruchu w kierunku zachód – wschód obecnie występującego na ulicach A. Mickiewicza i L. Waryńskiego. W sposób zasadniczy odciąży to część ulic śródmieścia od ruchu pojazdów i zdecydowanie ograniczy hałas i zanieczyszczenia komunikacyjne.

III.2.2 Sposób realizacji zadań szczegółowych

Zadania te zostały opracowane w formie tabelarycznej.

TABELA NR 2

l.p.	Działania rewitalizacyjne przewidziane w programie	Zrealizowane działania rewitalizacyjne	Koszt w złotych*	Montaż finansowy
1	2	6	7	8
1.	Remonty kamienic przy ul. T. Kościuszki 78,78A, T. Kościuszki 82, T. w celu polepszenie warunków życia mieszkańców.	Założono restaurację 7 kamienic komunalnych przy wschodniej pierzei ulicy T. Kościuszki, tj. T. Kościuszki 78, T. Kościuszki 78A, T. Kościuszki 82, T. Kościuszki 84, T. Kościuszki 84A, T. Kościuszki 88, T. Kościuszki 90. Dokonano renowacji jednej kamienicy przy ul. T. Kościuszki 82 W wyniku rewitalizacji przywrócono budynkowi dawny charakter zabytkowej architektury oraz uzyskano powierzchnię do wynajmu o wysokim standardzie w ilości 1 574,50 m ² . Przystąpiono do remontu budynku przy ul. T. Kościuszki 78 i 78A. Na pozostałe budynki, mimo sporządzenia odpowiedniej dokumentacji, nie uzyskano środków.	4 523 006,00	dofinansowanie z EFRR 2 515 667 zł współfinansowanie z budżetu państwa 335 422 zł budżet miasta 1 671 917 zł
2.	Remonty kamienic przy ul. T. Kościuszki 78,78A,	Wykonano remont budynków przy ul. Kościuszki 78 i 78 A – etap III. W wyniku rewitalizacji przywrócono budynkowi dawny charakter zabytkowej architektury oraz uzyskano powierzchnię do wynajmu o wysokim standardzie w ilości 970 m ² . Z uwagi na brak środków finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, nie zrealizowano kompleksowej rewitalizacji budynków etapu II (ul. Kościuszki 84, 84 A, 88, 90) i VI (ul. Kościuszki 16, 52). Natomiast budynki wymienione w etapie IV (ul. Kościuszki 68) i V (ul. Kościuszki 70) zostały sprzedane prywatnym właścicielom.	4 917 706,00	dofinansowanie z EFRR 2 764 566 zł współfinansowanie z budżetu państwa 292 925 zł budżet miasta 1 860 215 zł
3.	Remont kamienicy przy ul. Wigierskiej 32	W latach 2009 – 2010 przeprowadzony został remont konserwatorski, rewaloryzacja i przebudowa wewnętrzna kamienicy zabytkowej z czyszczeniem elewacji z cegły licówki kamienicy zabytkowej przy ul. Wigierskiej 32 w Suwałkach wpisanej do rejestru zabytków pod nr A-850.	1 458 000,00	budżet miasta
4.	restauracja budynku Muzeum Marii Konopnickiej , Muzeum	Opracowano projekt remontu budynku Muzeum Okręgowego i wykonano remont.	7 033 924,43	budżet miasta

	Okręgowego i zagospodarowanie placu ekspozycji	Opracowano projekt remontu i wykonano adaptacje pomieszczeń budynku przy ul. T. Kościuszki 45 z przeznaczeniem na Galerię Sztuki. Wykonano remonty cząstkowe budynku Muzeum Marii Konopnickiej. Powstał projekt: „ Remont i rozbudowa Muzeum Marii Konopnickiej wraz instalacjami i zagospodarowaniem terenu”	50 000,00 96 530,00 104 550,00	budżet państwa budżet miasta budżet miasta
3.	rewitalizacji 10 kamienic zgrupowanych wokół „Małego Rynku”, tj. przy pierzei północnej – ulica Sejneńska 7, przy pierzei zachodniej ulica Noniewicz 59, 61, 63, 65 i 65 A, przy wschodniej pierzei ulic z Noniewicz 28, przy pierzei południowej - ulica Krótka 4, 8 i 10	Wokół „Małego Rynku” w latach 2004 -2015 przeprowadzono szereg robót budowlanych głównie w zakresie remontu elewacji, wymiany pokryć dachowych i stolarki budowlanej kamienic wpisanych do rejestru zabytków, których atrakcyjność była dotychczas obniżona poprzez ich zły stan techniczny. Zostało wyremontowanych 11 kamienic stanowiących zarówno własność komunalną jak i Wspólnot Mieszkaniowych przy ul. Sejneńskiej 3, 5 i 7B; ul. Krótkiej 4, 8, 10; ul. Noniewicz 28; ul. M. Konopnickiej 4, 6, 12-14. W roku 2013 został przeprowadzony remont elewacji z wymianą pokrycia dachu i stolarki budowlanej przy ul. Krótkiej 10 oraz remont elewacji z wymianą stolarki budowlanej przy ul. Sejneńskiej 7B przy wsparciu finansowym udzielonym przez Samorząd Województwa Podlaskiego. W roku 2014 wykonane zostały prace remontowe dwóch kamienic poprzez wykonanie remontu elewacji i iluminacji budynków tj. przy ul. Krótkiej 8 i ul. M. Konopnickiej 12-14 współfinansowane przez Miasto Suwałki w ramach otrzymanej dotacji na roboty budowlane przy zabytkach. Budynki wymagały remonty poprzez wymianę zdekapitalizowanych elementów budowlanych, wykończeniowych i techniczno – technologicznych oraz likwidację starej zniszczonej struktury budowlanej. Remonty zabytkowych budynków prowadzono pod kątem renowacji i rekonstrukcji. Roboty budowlano- konserwatorskie związane z remontem elewacji obejmowały renowację zawilgoconych i zasolonych murów poprzez zastosowanie tynków renowacyjnych charakteryzujących się wysoką przepuszczalnością pary wodnej pozwalającą uzyskać suche powłoki ścian. Zastosowanie takiej technologii przyczyni się do podniesienia technicznej i estetycznej kondycji zabytkowej kamienicy. Zostały zrekonstruowane istniejące detale architektoniczne, a przeprowadzone wymiany pokryć dachowych i stolarki budowlanej zabezpieczą kamienice przed dalszą degradacją.	977 800,00	ul. Krótka 10 całkowity koszt: 190 045 zł (w tym dofinansowanie Samorządu Województwa Podlaskiego 20 000 zł w tym budżet miasta 170 045 zł ul. Sejneńska 7B całkowity koszt: 91 194 zł, (w tym dofinansowanie Samorządu Województwa Podlaskiego 20 000 zł w tym budżet miasta środki 71 194 zł) ul. Krótka 8 całkowity koszt: 120 129 zł (w tym środki z budżetu miasta 45 000 zł oraz środki wspólnoty mieszkaniowej 75 129 zł

				ul. M. Konopnickiej 12-14 całkowity koszt: 155 988 zł (w tym środki budżetu miasta 65 000 zł oraz środki wspólnoty mieszkaniowej 90 988 zł)
4	Remont elewacji i dachów zabytkowych kamienic.	W latach 2004 - 2015 wykonane zostały roboty budowlane w zakresie remontu elewacji, wymiany stolarki budowlanej, wymiany pokryć dachowych z przebudową główek kominowych, częściowym remontem drewnianych więźb dachowych, wymiany obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych kamienic wpisanych do rejestru zabytków, których atrakcyjność była dotychczas obniżona poprzez ich zły stan techniczny. Zostało wyremontowanych 47 kamienic przy ul. T. Kościuszki 16, 18, 20, 26, 28, 34, 39, 42, 43, 44, 46, 51, 52, 57, 65, 76, 84, 84A, 86, 88, 90, 89,91, 92, 96,97 i 108; ul. Chłodnej 12,14,16; ul. Ks.K. Hamerszmita 5 i 6; ul. Bakałarzewskiej 2; ul. W. Gałaja 23 i 53; ul. Wigierskiej 1; ul. Noniewicza 25, 31, 41, 43, 45 i 87; ul. Sejneńskiej 17 i 22; ul. Em. Plater 6A ; ul. Waryńskiego 9 i 11. Budynki wymagały remontu w zakresie wymiany zdekapitalizowanych elementów budowlanych, wykończeniowych i techniczno – technologicznych, likwidacji starej zniszczonej struktury budowlanej. Przeprowadzone roboty budowlano - konserwatorskie przyczyniły się do podniesienia technicznej i estetycznej kondycji zabytkowych kamienic. Przy wymianie pokryć dachowych celem było zarówno zapobieżenie dalszej destrukcji budynków jak i wywiązanie się z obowiązku likwidacji azbestu.	3 759 500,00	budżet miasta
5.	Wzmocnienie fundamentów; wprowadzenie izolacji pionowej i poziomej zabytkowych kamienic.	Nie dotyczy	-	-
6.	Wyposażenie budynków w	W latach 2007 – 2015 wykonano i podłączono instalacje centralnego	1 930 800,00	budżet miasta

	pełną infrastrukturę techniczną wodno – kanalizacyjną i ciepłowniczą.	ogrzewania i ciepłej wody użytkowej do 15 budynków przy następujących ulicach: T. Kościuszki 43, 76, 84 i 84A; Em. Plater 6A; Noniewicza 28, 41, i 81; ul. Krótkiej 8 i 10 ul. Sejneńskiej 7B oraz w lokalach komunalnych budynków przy ul. Chłodnej 16; Pułaskiego 24E; Sejneńskiej 5 i 3.		
7.	Zmiana funkcji budynku honorująca ich zabytkowy charakter.	Zmiana funkcji budynków z mieszkalno użytkowych na budynki użytkowe nastąpiła w dwóch przypadkach tj. poprzez rewitalizację budynku przy ul. T. Kościuszki 82 i remont budynku przy ul. Sejneńskiej 7B (remont wewnętrzny budynku, wykonanie instalacji c.o i c.wu oraz remont elewacji)	4 680 343,00	ul. T. Kościuszki 82 całkowity koszt: 4 523 006 zł - dofinansowanie z EFRR 2 515 667 zł współfinansowanie z budżetu państwa 335 422 zł budżet miasta 1 671 917 zł ul. Sejneńska 7B całkowity koszt: 157 337 zł dofinansowanie Samorządu Województwa Podlaskiego 20 000 zł budżet miasta 137 337 zł
8.	Adaptacja parterów budynków wzdłuż ulic głównych na cele użytkowe.	W trakcie prowadzonej rewitalizacji parku M. Konopnickiej , przeprowadzono szereg robót budowlanych związanych między innymi z likwidacją lokali mieszkalnych na parterze budynków i stworzenie lokali użytkowych w celu rozwoju istniejących oraz nowo powstałych przedsiębiorstw np. w sektorze gastronomicznym (puby, ogródki piwne, kafejki, kawiarenki) i handlowym. Kompleksowym remontem objęto pięć lokali przy ul. Krótkiej 10 i ul. Konopnickiej 6. Wyeksponowanie wykonanych elementów w krajobrazie zdecydowanie podniosło atrakcyjność terenu, które stało się miejscem imprez plenerowych, pikników rodzinnych, spotkań oraz innych form spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców miasta oraz turystów.	132 600,00	budżet miasta
9.	Inwestowanie prywatnych osób w sprzedane przez miasto budynki.	W latach 2004 -2015 podjęto remonty budynków zabytkowych zakupionych przez osoby prywatne przy ul. Chłodna 6 (usługowo –mieszkalny), ul. T. Kościuszki 66 (dom mieszkalny), ul. T. Noniewicza 59 (usługowo – mieszkalny), ul. T. Noniewicza 61 (usługowo-handlowy), ul. T. Noniewicza 63	brak danych	środki prywatne

		(usługowo-handlowy), ul. T. Noniewicza 65 (usługowo-handlowy), ul. Krótka 4 (usługowo –mieszkalny) E. Plater 18 (usługowo –mieszkalny), ul. T. Kościuszki 68 (remont dachu i elewacji), ul. T. Kościuszki 70 (remont dachu i elewacji)		
10.	Wyburzenia zdekapitalizowanych budynków, nie posiadające żadnych wartości architektonicznych,	W latach 2007 – 2015 dokonano 22 rozbiórek budynków w celu umożliwienia realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego ulice: Kościuszki, Waryńskiego, Noniewicza, Chłodną oraz ze względu na zły stan techniczny tj. Wigierska 2, 4, 73, ul. Noniewicza 9, ul. Noniewicza 28 A, ul. Kościuszki 15 B, oficynę północną przy ul. Kościuszki 90 A, oficynę przy ul. Kościuszki 52, ul. Kościuszki 52 A i 52 B, ul. Kościuszki 86 B, ul. Reja 24, ul. Kamedulskiej 11, ul. Emilii Plater 6, ul. Chłodnej 1 A, ul. Kościuszki 82 A i 82 C, ul. Ciesielskiej 6, ul. 1 Maja 30, ul. Szkolnej 5, ul. Sejneńskiej 23 A i ul. Hamerszmita 6 A. Kościuszki 82 a i c	570 240,00	budżet miasta
11.	Zamykanie poszczególnych posesji, dopuszczając możliwość ich ogrodzenia.	Zamykanie poszczególnych posesji w zabytkowym centrum odbywało się poprzez montowanie skrzydeł bramnych w sieniach bramnych (ul. Krótka 8, ul. T. Kościuszki 41, T. Kościuszki 61, T. Kościuszki 63, T. Kościuszki 66, T. Kościuszki 68, T. Kościuszki 70, T. Kościuszki 71, T. Kościuszki 89) oraz wygradzanie płotem, murem lub zabudową terenów posesji (T. Kościuszki 62, 66, 68, 70).	brak danych	-
12.	Wznoszenie nowych budynków lub remont istniejących budynków.	W latach 2007 – 2015 wybudowano 297 mieszkań o wysokim standardzie w wyniku budowy nowych obiektów i przebudowy istniejących tj. budynek przy ul. Daszyńskiego 27 - 60 mieszkań, budynek przy ul. Franciszkańskiej 10 i 12 - 136 mieszkań; ul. Daszyńskiego 10 - 54 lokale mieszkalne i ul. Sejneńskiej 18 - 47 lokali.	28 291 093,00	ul. Daszyńskiego 10 całkowity koszt: 3 691 387 zł - dofinansowanie z BGK 1 476 555 zł - budżet miasta 2 214 832 zł ul. Sejneńska 18 całkowity koszt: 2 914 296 zł - dofinansowanie z BGK 1 165 718 zł - budżet miasta 1 748 578 zł ul. Daszyńskiego 27 4 850 040,00 - budżet

				miasta ul. Franciszkańskiej 10 i 12 16 835 370,00 – budżet miasta
13.	Przygotowanie lokali zastępczych - tymczasowych	W latach 2012 – 2013 wyremontowano budynek przy ul. Waryńskiego 39 B oraz postawiono budynek kontenerowy przy ul. Papiernia 18 w wyniku, którego powstało 11 pomieszczeń tymczasowych.	122 500,00	budżet miasta
14.	Ekonomizacja zarządzania budynkami komunalnymi.	brak danych	brak danych	
15	Gospodarcze ożywienie śródmieścia Suwałk	Gospodarcze ożywienie nastąpiło po oddaniu do użytku placu Marii Konopnickiej. W budynkach przyległych do placu przeprowadzono remontu poprawiające ich estetykę (dachy, elewacje), a partery zostały wynajęte lub zakupione na potrzeby handlu i usług. W narożniku ul. Krótkiej i Noniewicza powstał nowy budynek mieszkalno – handlowy.	brak danych	
16.	Ograniczenie skutków bezrobocia na terenie miasta poprzez prace wykonywane w ramach programu rewitalizacji	Brak danych	brak danych	
17.	Powołanie do życia instytucji rewitalizacji.	Został powołany zespół zadaniowy ds. rewitalizacji		
18.	Miejski fundusz rewitalizacji	Dotowanie remontów dachów, elewacji i remont stolarek	600 000, 00	budżet miasta
18.	Przekształcenie przestrzeni publicznych	Rewitalizacja Parku Konstytucji 3 Maja w Suwałkach - I i II etap. Wykonano nawierzchnie z kostki kamiennej na placu przed muszlą i głównych ciągach komunikacyjnych o łącznej powierzchni 3 421 m ² , wraz z wykonaniem niezbędnego uzbrojenia podziemnego tj.: kanalizacji deszczowej, rurociągów systemu nawadniania i nowego oświetlenia terenu.	2 117 613,52	budżet miasta

	Projekt pn. "Rozwój turystyki regionu na bazie Placu Europejskiego w Suwałkach i Miasto Sodas w Alitusie- I etap" ul. Kościuszki. Wykonano nawierzchnie asfaltowe ulic Kościuszki i Mickiewicza o powierzchni 3008,63 m², chodniki o powierzchni 3398,89 m², kanalizację deszczową oraz sygnalizację świetlną.	2 933 678,15	budżet miasta 2 080 768,86 INTERREG IIIA 2 852 909,29
	Projekt pn. "Poprawa infrastruktury publicznej w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej w regionie transgranicznym", w tym: Rozwój turystyki na bazie Placu Europejskiego w Suwałkach - II etap Wykonano ulice, parkingi i wjazdy z kostki kamiennej nieregularnej 9/11 cm o powierzchni 3862,63 m², ciągi piesze z kostki kamiennej nieregularnej 5/7 cm i płyt kamiennych gr. 6 cm i gr. 8 cm o powierzchni 4328,58 m² wraz z oświetleniem ulicznym oraz sygnalizacją świetlną na skrzyżowaniu ulic Kościuszki i Placu Piłsudskiego.	5 555 797,11	budżet miasta 405 432,20 Program Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska – Rosja na lata 2007-2013 3 648 889,80
	Przebudowa nawierzchni ulicy Chłodnej w Suwałkach, wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu. W ulicy Chłodnej wykonano ciąg pieszo- jezdny o łącznej powierzchni 2025,26 m², rynsztok 40x10- 174,13 m², oświetlenie: słupy wraz z oprawą- 10 kpl, stojaki- 8 szt, kosze na śmieci kwietniki- 15 szt, ławki- 5 kpl, kule granitowe d=80 cm- 2 kpl. Ponadto na placu przyległym do ul. Chłodnej wykonano: parking i chodnik o łącznej pow. 1163,57 m², odwodnienie liniowe- 12 mb, oświetlenie: słupy oświetleniowe SAL-60- 3 szt, oprawy OW S-100W- 3 szt, odwodnienie z rur d=200 mm- 68 m	1 089 564,59	budżet miasta 108 956,46 Program Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska – Rosja na lata 2007-2013 - 980 608,13
	Przebudowa nawierzchni chodników po obu stronach jezdni ulicy Mickiewicza w ciągu drogi wojewódzkiej nr 653 z jednoczesnym wykonaniem połączeń rur spustowych do sieci kanalizacji deszczowej Wykonano chodnik o łącznej pow. 667,7 m², krawężnik kam. 20x30 cm- dł. 129,9 m, ścieżka rowerowa z kostki bet. gr. 8 cm- pow. 68 m², wygrozdzenie pomiędzy jezdnią a chodnikiem- długość 150 cm, połączenie rur spustowych do kanalizacji deszczowej przy ul. A. Mickiewicza: rury PVC d=160mm- dł. 29m, rury d=250mm- dł. 109m, mała architektura: stojaki na rowery- 3 szt, kraty żeliwne- 12 szt, osłony	411 910,52,	budżet miasta 41 191,05 Program Współpracy Transgranicznej Litwa – Polska – Rosja na lata 2007-2013 - 370 719,47

	drzew- 6 szt. Budowa ulicy Błogosławionej Kanizji Mackiewicz i ulicy ks. J. Zawadzkiego w kwartale ulic: Chłodna, Noniewicz, Waryńskiego i Noniewicz w Suwałkach. W ramach zadania wykonano jezdnię o powierzchni 5361 m²; zatoki postojowe i parkingi- pow. 1900 m²; chodniki- pow. 1930 m², oświetlenie uliczne (słupy 46 kpl), kanalizację deszczową o łącznej długości 772,5 m, sieć kanalizacji sanitarnej- łączna dł. 315 m oraz sieć wodociągową- łączna dł. 433,5 m. Budowa parkingów w kwartale ulic: Kościuszki, Dwernickiego, Chłodna, Noniewicz, Chłodna- I etap (wokół szkoły muzycznej). Wykonano parkingi z kostki betonowej o powierzchni 5825,1 m², zatokę autobusową z kostki kam.- 67,6 m², chodniki z kostki bet. gr. 6 cm- 2743,6 m² i gr. 8 cm- 375,6 m², słupy oświetleniowe SAL-60- 19 szt (oprawy 27 szt), kablową linię teletechniczną- łącznie 445 m, kanalizację deszczową d=200 mm- dł. 277 m; d=300 mm- 373 m. Przebudowa układu komunikacyjnego w Śródmieściu Suwałk (przebiecie ul. Wigierskiej do ul. Grunwaldzkiej z budową mostu przez rzekę Czarna Hańcza) - Zadanie I. Przedmiotowe przedsięwzięcie obejmowało m.in. przebudowę ulicy Kościuszki leżącej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na odcinku o długości 265 m mostu nad rzeką Czarna Hańcza do skrzyżowania z ulicą Wigierską włącznie oraz przebudowę ulicy Wigierskiej, na odcinku o długości 328 m od ul. Kościuszki do skrzyżowania z ul. Noniewicz włącznie. Przebudowa skrzyżowania ulic: Kościuszki- Dwernickiego- Sikorskiego w Suwałkach, km 90+154,8.	2 328 764,27 1 995 254,89 4 396 598,34 - 2 895 779,57	budżet miasta budżet miasta - budżet miasta 1 538 809,42 - RPO 2 857 788,92 budżet miasta 289 577,96 - Unia Europejska z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego RPO 2 606 201,61
--	---	--	---

		Utwardzenie i oświetlenie ciągu komunikacyjnego W. Gałaja - S. Staszica wraz z budową kładki przez rzekę Czarna Hańcza – BO. Wykonano ciąg komunikacyjny o łącznej powierzchni 922,0 m², jednoprzęsłową, swobodnie podpartą kładkę stalową przez rzekę Czarna Hańcza o długości 12,0 m i szerokości 2,5 m, opartą na żelbetowych przyczółkach z betonu B30, W8, F150 wraz z oświetleniem. Poprawa atrakcyjności turystycznej Suwałk poprzez przebudowę Placu Marii Konopnickiej W ramach projektu inwestycyjnego wykonano: ciągi jezdne (ul. Sejneńska i Noniewicza- łączna długość 0,450 km, ul. Konopnicka o długości 0,140 km, przebudowa dwóch skrzyżowań, w tym ul. Noniewicza z ul. Sejneńską i ul. Sejneńska z ul. Konopnickiej), ciągi pieszo-rowerowe o łącznej długości 0,430 km, w tym na ul. Noniewicza 0,250 km oraz ul. Sejneńskiej 0,180 km, zatoki parkingowe i autobusowe z kostki granitowej, podbudowa z betonu cementowego- pow. 1259,75 m².	374 698,20 2 904 706,50	budżet miasta budżet miasta 435 705,97 Unia Europejska z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego RPO 2 469 000.53
19.	Modernizacja ogrzewania	Rozbudowa i modernizacja sieci centralnego ogrzewania jest dokonywana zgodnie z przyjętym w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej harmonogramem i możliwościami istniejących sieci. Przyłącza wykonano przy Pl. Marsz. J. Piłsudskiego, przy ul. T. Kościuszki, ul. E. Plater, ul. T. Noniewicza, ul. Chłodnej, ul. L. Waryńskiego, ul. A. Mickiewicza, ul. W. Gałaja, ul. M. Skłodowskiej-Curie, ul. Sejneńskiej , ul. M. Konopnickiej, ul. 1 Maja, ul. Wigierskiej, Muzycznej. Oraz przyłącza lub modernizacje sieci do budynków Korczaka 2, 4, Kościuszki 23, 45 B, 55, 66, 71, 126, Chłodna 3a, 16, 18, Sejneńska 5 Zawadzkiego 7, Noniewicza 26, 38, 95, 99, Krótka 4, 6 10, E. Plater 5, 15B, Dwernickiego 3, 5, 7, 11 i 13A. Muzyczna 10, Suzina 2, Hamerszmita 4, kościół NSPJ Mickiewicza 2, Wesoła 47, konkatedra Św. Aleksandra ul. E. Plater 2	2 146 056,72	- budżet miasta

III.2.3. Ocena realizacji Uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach Nr XXXVII/410/05 z dnia 22.06.2005 roku w sprawie przyjęcia Programu rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk,

Założenia przyjęte w Programie rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk, z minimalnymi korektami, zostały wprowadzone do planów działań Urzędu Miejskiego w Suwałkach i podległych placówek. Dotyczyły one jednak sfery infrastrukturalno-przestrzennej. Sfera gospodarcza i społeczna potraktowana w programie zdawkowo była realizowana niejako obok programu. Stąd trudno włączyć efektu bezpośrednio do oceny programów. Plany infrastrukturalno-przestrzenne, po korektach i uzupełnieniach w znacznym stopniu zostały zrealizowane. Sytuacja taka świadczy o tym, że Programy przyjęte uchwałami zostały opracowane w sposób optymalny dla miasta z dostosowaniem do realiów wykonawczych. Śródmieście zajmuje największy obszar i ma najbardziej zróżnicowana strukturę przestrzenną, gospodarczą i społeczną. Mimo znacznego zainwestowania środków i widocznych wielu pozytywnych zmian i czytelnej poprawy warunków życia mieszkańców jest jeszcze wiele do zrobienia. Wpływ na taką sytuację miało niewątpliwie wieloletnie zaniedbanie, niskie zaangażowanie interesariuszy i słaby oddźwięk społeczny. Czytelna poprawa stanu technicznego budynków komunalnych zabytkowych i współczesnych, tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, walka z niską emisją, poprawa komunikacji i wiele innych działań są niezaprzeczalnym osiągnięciem. Skutecznie udaje się mobilizować prywatnych mieszkańców poprzez dotacje do remontów zabytków.

Istotnym elementem aktywizacji społecznej jest budżet obywatelski, to nowe narzędzie, którego używania uczą się samorząd i obywatele. Nie funkcjonowało ono jednak w okresie tworzenia programów.

III.2.4. Działalność w sferze społecznej i gospodarczej.

Jak wspomniano wyżej poza programami były podejmowane działania w sferze społecznej i gospodarczej. Ważnym partnerem były tutaj organizacje pozarządowe skupione wokół „Centrum Trójki” (działające od 2013 roku), miejsca stworzonego przez Urząd Miejski w Suwałkach, Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat” oraz Centrum Integracji Społecznej. Podejmowały one działania w wielu sferach aktywności społecznej i gospodarczej.

W kolejnych uchwałach określano zasady współpracy z organizacjami i finansowanie.

Uchwałą nr XLII/450/2013 z dnia 27 listopada 2013 r. Rada Miejska w Suwałkach przyjęła Program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami,

o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2014,

Uchwała nr LII/572/2014 z dnia 24 września 2014 r. Rada Miejska w Suwałkach przyjęła Program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2015.

Projekty Programu współpracy były konsultowane z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie Miasta Suwałk oraz z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego.

Głównym celem Programu współpracy było budowanie społeczeństwa obywatelskiego, we współpracy opartej na zasadzie partnerstwa między Miastem Suwałki, dalej zwanym Miastem, a organizacjami, służącego lepszemu rozpoznaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Suwałk. Cel główny był realizowany poprzez:

- 1) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- 2) aktywizację społeczności lokalnej i tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej w rozwiązywaniu problemów mieszkańców Suwałk,
- 3) podejmowanie różnych form współdziałania Miasta z organizacjami dla efektywnej realizacji zadań publicznych w sferze pożytku publicznego,
- 4) współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie poszerzania katalogu zadań publicznych o zadania nowe, dotychczas realizowane przez Miasto, bądź w ogóle nierealizowane w Suwałkach,
- 5) wytyczanie między sektorami zasad współpracy, opartych na wzajemnym doświadczeniu i zdobytej wiedzy, w celu maksymalizacji efektów z podejmowanych działań,
- 6) analizowanie i ocenianie rezultatów współpracy oraz realizowanie działań usprawniających,
- 7) doskonalenia narzędzi współpracy zarówno za strony Miasta, jak i organizacji.

W Programie współpracy określono priorytetowe zadania publiczne dla Miasta, które objęły następujące dziedziny:

- pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- ochronę i promocję zdrowia oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- turystykę, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży,

- kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- naukę, edukację, oświatę i wychowanie,
- ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego,
- działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Program współpracy był realizowany przez Prezydenta Miasta, organizacje oraz Radę Miejską w Suwałkach.

Współpraca finansowa Miasta z organizacjami polegała na wspieraniu realizacji priorytetowych zadań publicznych poprzez przekazanie z budżetu Miasta dotacji celowej na dofinansowanie realizacji zadań publicznych zleconych organizacjom.

Zlecanie realizacji zadań publicznych organizacjom, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji, następowało głównie po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert, organizowanych zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, 1138, 1146, z 2015 r. poz. 1255, 1333, 1339) oraz naboru wniosków, organizowanego zgodnie z Uchwałą nr XXXVII/396/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 2513) oraz Uchwałą nr IX/91/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 2244), jak również na podstawie wniosków składanych przez kluby sportowe z własnej inicjatywy.

Ogłoszenia o otwartych konkursach ofert i naborach ofert/wniosków każdorazowo podawano do publicznej wiadomości, zamieszczając je w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Miasta Suwałki i na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz wysyłając drogą elektroniczną do organizacji.

Prezydent Miasta każdorazowo powoływał komisję konkursową do opiniowania ofert złożonych w ogłoszonym otwartym konkursie ofert i naborze ofert/wniosków. Po wyborze ofert, wyłonionym oferentom/organizacjom przekazywano środki finansowe (dotację celową) na wsparcie realizacji zadań publicznych.

Konkursy ofert były przeprowadzone zgodnie z procedurą zawartą w Zarządzeniach Prezydenta Miasta Suwałk:

- nr 1419/2014 z dnia 12 listopada 2014 r. w sprawie określenia trybu ogłaszania, przeprowadzania i rozstrzygania otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego na realizację zadań publicznych ze środków z budżetu Miasta Suwałki przez komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz rozliczania przyznanych dotacji i kontroli realizowanych zadań finansowanych lub współfinansowanych z dotacji;
- nr 92/2015 z 27 lutego 2015 roku w sprawie określenia trybu ogłaszania, przeprowadzania i rozstrzygania otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego na realizację zadań publicznych ze środków z budżetu Miasta Suwałki przez komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz rozliczania przyznanych dotacji i kontroli realizowanych zadań finansowanych lub współfinansowanych z dotacji.

Procedura powyższa obowiązuje we wszystkich wydziałach Urzędu Miejskiego, organizujących otwarte konkursy ofert. Jest na bieżąco uzupełniana i udoskonalana.

W ramach współpracy finansowej Miasto zawarło umowy z Organizacjami o wsparcie realizacji zadań publicznych (w 2010 r. - 146 umów, w 2011 r. - 157 umów, w 2012 r. - 155 umów, w 2013 r. – 162 umowy, w 2014 r. - 154) oraz przekazało Organizacjom środki finansowe (dotację celową) w 2010 r. - 1.719.582,89 zł, w 2011 r. -1.987.622,65 zł, w 2012 r. - 2.140.934,44 zł, w 2013 r. - 2.466.677,93 zł, w 2014 r. - 2.568.229,22 zł. Organizacje na realizację zadań publicznych wydatkowały środki własne (finansowe, osobowe i pozyskane ze źródeł innych niż budżet Miasta) w 2010 r. - 3.267.507,51 zł, w 2011 r. - 2.781.673,38 zł, w 2012 r. - 2.079.217,67 zł, w 2013 r. - 1.509.766,79 zł, w 2014 r. - 1.471.194,14 zł). Przeciętny udział dotacji w ogólnych kosztach realizacji wszystkich zadań publicznych wyniósł **63,97 %**.

Powyższe informacje ukazują szeroki wachlarz działań społecznych realizowanych przez organizacja pozarządowe i skalę podjętych przedsięwzięć. Ważnym publikatorem organizacji pozarządowych w Suwałkach jest SUWALSKA GAZETA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH „POZARZĄDUFKA”.

Jak wspomniano na wstępie rozdziału nie były one określone w programie rewitalizacyjnym i nie były zintegrowane z projektami twardymi w sferze infrastrukturalno-przestrzennej. Sfera gospodarcza ograniczała się do tworzenia spółdzielni społecznych i działalności CIS.

III.3.1 Założenia ogólne przyjęte w rewitalizacji terenów powojсковych

W Programie założono misję odnowy przestrzennej, gospodarczej i społecznej zdegradowanych obszarów powojсковych. Wskazano również ogólne cele do realizacji w zespołach pokoszarowych:

III.3.1.1 Przy ul. Gen. K. Pułaskiego

- ochrona wartości zabytkowych i zachowanie krajobrazu kulturowego Suwałk,

Wszelkie remonty przy budynkach objętych ochroną konserwatorską były uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Białymstoku Delegatura w Suwałkach. Dopuszczone w planie miejscowym rozbiórki obiektów zabytkowych ujętych w planie miejscowym uzyskały akceptację urzędu konserwatorskiego.

- modernizacja i restauracja budynków,

Modernizacje i restauracje były dokonywane w budynkach komunalnych, Skarbu Państwa prywatnych i spółdzielczych. Część budynków prywatnych, państwowych i związków wyznaniowych oczekuje na remont. Nie ma bezpośrednich zagrożeń technicznych.

- tworzenie lokalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, działalności kulturalnej gospodarczej i innej, prowadzących do gospodarczego ożywienia tych rejonów miasta,

Cały teren jest atrakcyjnie położony pomiędzy starą i nową częścią miasta, co budzi zrozumiałe zainteresowanie inwestorskie. Warunki do rozwoju przedsiębiorczości, działalności kulturalnej gospodarczej i innej zostały jasno sprecyzowane w opracowanym planie miejscowym i są one wykorzystywane przez inwestorów. Nastąpiło ożywienie gospodarcze terenu.

- polepszenie warunków życia mieszkańców,

Na terenie pokoszarowym zrealizowane zostały inwestycje, dzięki którym obszar został włączony do organizmu miejskiego. Sytuacja ta ma bezpośredni i pozytywny wpływ

na warunki życia mieszkańców całego miasta. Teren pokoszarowy rozciągający się pomiędzy Śródmieściem a osiedlem Północ był niezagospodarowany. Poprowadzono przez niego ulicę Jana Pawła II i uzupełniono nową zabudową. Powstały wielorodzinne budynki mieszkalne z usługami, budynki jednorodzinne w zabudowie szeregowej, usługowe i handlowe. Powstały dwa ważne obiekty sportowy (Aquapark i kulturalny (sala widowiskowo – koncertowa SOK) dające mieszkańcom możliwość lepszego korzystania z obiektów sportowych w mieście i dostępu do kultury w lepszych warunkach i na szerszą skalę.

- ograniczenie skutków bezrobocia na terenie miasta poprzez prace wykonywane w ramach programu rewitalizacji.

Zaangażowanie bezrobotnych w prace na rewitalizowanym obszarze nie nastąpiło w sposób bezpośredni. Dzięki inwestycjom na tym terenie powstały natomiast miejsca pracy. Stworzenie warunków prowadzenia handlu i usług pozwoliło włączyć obszar w strukturę miasta również pod względem gospodarczym.

III.3.1.2 Przy ul. 23 Października w Suwałkach

- ochrona wartości zabytkowych i zachowanie krajobrazu kulturowego Suwałk,

Wszelkie remonty przy budynkach objętych ochroną konserwatorską były uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Białymstoku Delegatura w Suwałkach. Dopuszczone w planie miejscowym rozbiórki obiektów zabytkowych ujętych w planie miejscowym uzyskały akceptację urzędu konserwatorskiego.

- modernizacja i restauracja budynków,

Zakres modernizacji i restauracji na terenie pokoszarowym jest bezprecedensowy w skali całego miasta i może być, mimo pewnych błędów, traktowany jako modelowy.

- tworzenie lokalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, działalności kulturalnej gospodarczej i innej, prowadzących do gospodarczego ożywienia tych rejonów miasta,

W założeniach rewitalizacyjnych dla terenu przyjęto funkcję pomocy społecznej i wyznaniową. Nie ma więc w tym przypadku bezpośredniego oddziaływania na rozwój przedsiębiorczości, działalności kulturalnej gospodarczej i innej. Charakter i zakres opieki przyczynia się jednak do poprawy świadomości i możliwości działania podopiecznych, jak i ich zdolności do włączenia się do wskazanych działań.

- polepszenie warunków życia mieszkańców

Charakter działalności opiekuńczej ma bezpośredni wpływ na sytuację osób pokrzywdzonych przez los i w sposób znaczący wpływa na polepszenie ich warunków życia.

- ograniczenie skutków bezrobocia na terenie miasta poprzez prace wykonywane w ramach programu rewitalizacji.

Realizacja zadań rewitalizacyjnych na tym obszarze nie dała możliwości bezpośredniego zatrudnienia bezrobotnych, jednak prowadzenie inwestycji ze środków zewnętrznych dało szansę zwiększenia zatrudnienia w zaangażowanych firmach budowlanych.

Cały obszar objęty ochroną konserwatorską, mimo wyburzeń (jeden budynek gospodarczy) był terenem intensywnych działań zmierzających do zachowania kubatur, podjęcia remontów kubatur i wznoszenia nowych obiektów. Obecnie część terenu i zabudowy należy do parafii Rzymskokatolickiej z przeznaczeniem na miejsce sprawowania kultu. Druga część jest własnością komunalną, w użytkowaniu Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

III.3.2. Sposób realizacji zadań szczegółowych w okresie od 2004 do 2007 roku.

III.3.2.1 Przy ul. Gen. K. Pułaskiego

Dla terenu został opracowany plan miejscowy:

Uchwała **Nr XLVIII/541/06** Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 maja 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Gen. Z. Podhorskiego, Gen. K. Pułaskiego, Nowomiejską, Świerkową, Modrzewiową i Grabową w

Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 1 lipca 2006 r. **Nr 178, poz. 1659**

Szczegółowe zadania i sposób ich realizacji podano w tabeli nr 3

TABELA NR 3

	Działania rewitalizacyjne	Zrealizowane działania rewitalizacyjne	Koszt w złotych	Montaż finansowy
1	2	6	7	8
1	<u>Kwartal zamknięty ulicami Pułaskiego, Świerkowa, Jana Pawła II i Brzostowskiego.</u> Realizacja wielofunkcyjnego „Centrum Kultury, Rozrywki, Handlu i Usług”. Dla tego obszaru w latach 2004-2015 przewiduje się opracowanie dokumentacji projektowych i planistycznych oraz złożenie aplikacji o środki pomocowe z funduszy strukturalnych. Dofinansowanie ma dotyczyć zespołu szkoleniowo-konferencyjnego. Jego realizacja jest uzależniona od pozyskania środków pomocowych lub inwestora. W skład „docelowo mają wchodzić: - zespół konferencyjno-szkoleniowy wraz z zapleczem, - sala kinowa i teatralna (siedziba Miejskiego Domu Kultury) - hala sportowo -widowiskowa, - aquapark - hala targowa z terenem handlowym, - obiekt handlowo-usługowy, - galeria handlowo-usługowa, - obiekty towarzyszące (drogi, parkingi, place zabaw, zieleń).	Wykonano dokumentację techniczną i uzyskano pozwolenie na budowę remontu i rozbudowy budynku przy ul. Pułaskiego 13 na zespół konferencyjno-szkoleniowy wraz z zapleczem. Prywatny inwestor wykonał remont i rozbudowę – „Hotel Loft 1898” Ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs na opracowanie koncepcji i projektu na Aquapark. Podpisano umowę na wykonanie dokumentacji projektowej i studium wykonalności. Wybudowano Aquapark z wykorzystaniem środków z Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Opracowano koncepcję i założenia programowo-przestrzenne hali sportowo-widowiskowej. Opracowano program użytkowy na salę koncertowo-teatralną i warunki konkursowe na przygotowanie dokumentacji projektowej. Uzyskano decyzję na rozbiórkę ujeżdżalni i rozebrano obiekt. Zaprojektowano i wybudowano obiekt Suwalskiego Ośrodka Kultury z wykorzystaniem środków z Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO). Wybudowano budynek administracyjny Urzędu Gminy Suwałki	320 000,00 4 000 000,00 16 000 000,00 993 716,00 24.400,00 45 719 849,86 6 700 000,00	budżet miasta RPO oś turystyk środki prywatne budżet miasta środki unijne -budżet miasta budżet miasta środki unijne budżet gminy

	Przygotowano dokumentację sklepu sieci <i>Intermarche</i>. Wykonano nawierzchnie komunikacyjne w granicach istniejącego pasa drogowego ulicy Papieża Jana Pawła II w Suwałkach (jezdnia- pow. 812,05 m², parkingi- miejsc parkingowych 39, ścieżki rowerowe- 575,9m²; zatoka autobusowa- 92,40 m²) oraz nawierzchnie komunikacyjne drogi dojazdowej wokół Aquaparku (strona południowa i zachodnia), tj. droga południowa- pow. 1349 m², droga zachodnia D-E-F- pow. 1298,22 m², parkingi w drodze południowej- 351,18 m² (osobowe 29 + autobusowe 3). Wykonano nawierzchnie przy budynku sali koncertowej, w tym: jezdnia, zatoki i parkingi (miejsca parkingowe dla samochodów osobowych- 132, dla osób niepełnosprawnych- 6, dla autobusów- 4), chodniki wokół sali koncertowej oraz jezdnia i parkingi dla ruchu samochodowego- po zachodniej stronie sali koncertowej (działki o nr geod 25762, 25759), chodniki i ścieżka rowerowa- po wschodniej, południowej i północnej stronie sali koncertowej (działki o nr geod 25763, 25762, 25228). Fragment ulicy K. Brzostowskiego wykonany w ramach zadania pn. Poprawa dostępu do terenów inwestycyjnych w Suwałkach"-ul. Pułaskiego Wykonane zostały chodniki i ścieżka rowerowa z kostki brukowej betonowej gr. 8cm - powierzchnia 300 m² oraz nakładka asfaltowa z betonu asfaltowego gr. 5cm (warstwa wiążąca i 4 cm i warstwa ścieralna) -	brak danych 603 283,06 241 313,22 1 506 183,06 753 091,53 97 822,92	środki inwestora budżet miasta Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz RPO budżet miasta Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz RPO budżet miasta
--	---	---	--

		powierzchnia 1 112 m ² . Wykonano drogi dojazdowe przy placu miejskim koło Aquaparku w Suwałkach z kostki betonowej gr. 8 cm- powierzchnia 1260,0 m ² wraz z kanalizacją deszczową. Wykonano miejski plac zabaw wraz z infrastrukturą towarzyszącą obok Aquaparku. W ramach zadania inwestycyjnego wykonano drogę z kostki betonowej gr. 8 cm o powierzchni 342,63 m ² , parking z kostki betonowej gr. 8cm- pow. 150,84 m ² oraz chodniki z kostki betonowej gr. 8cm o powierzchni 924,25 m ² . Zamontowano urządzenia placu zabaw. Uporządkowano i nasadzono drzewa i krzewy w formie zieleni urządzonej	334 900,00 167 450,00 2 975 292,34	budżet miasta środki prywatne budżet miasta
2	<u>Kwartal zamknięty ulicami Podhorskiego, Pułaskiego, Jana Pawła II i Brzostowskiego.</u> Budowa nowych budynków o funkcjach usługowych z dopuszczalną funkcją mieszkaniową w istniejących budynkach, również utrzymanie i rozwinięcie funkcji duszpasterskiej. Utrzymanie obiektów zabytkowych z rozbudową i remontami na zasadach konserwatorskich. Utrzymanie zieleni i budowa sieci drożnej i parkingów.	W budynkach przy ul. Pułaskiego 24 (budynki wojskowe) – budynki 2 i 3 (numeracja wojskowa) wykonano remont dachu (malowanie), przemurowanie kominów, wymiana obróbek blacharskich i orynnowania, oraz wymieniono opaski betonowej wokół budynku. Budynek nr 3 – częściowa wymian stolarek okiennych i drzwiowych. Wycinka i pielęgnacja drzew i krzewów. PEC wykonał przyłącza (2004 – przyłącze do budynku Pułaskiego 24F, 2005 – przyłącze do budynku Jana Pawła II 3, 2006 – przyłącze do budynku Pułaskiego 24, 2014 - przyłącze do budynku Pułaskiego 24E) Dokonano rozbiórki wozowni (ul. Jana Pawła II) należącej do Firmy Rochal. W jego miejsce powstał	brak danych 240 162,09 brak danych	środki prywatne Budżet miasta środki prywatne

		pawilon handlowy użytkowany przez sieć „Liedl” wokół wykonano drogi i parkingi. Wydano pozwolenie na przebudowę budynku przy Brzostowskiego 4 i dokonano rozbudowy. Budowa fragmentu ulicy Majora Stefana Buczyńskiego w Suwałkach. Wykonano jezdnię o powierzchni 1813,07 m², chodnik o powierzchni 287,36 m² oraz sieć kanalizacji deszczowej w ul. Majora Stefana Buczyńskiego wraz z rondem w ul. Jana Pawła II i wjazdem do sklepu LIDL.	brak danych 876 000,00 549 000,00	środki prywatne budżet miasta środki prywatne
3	<u>Kwartal zamknięty ulicami Podhorskiego, Jana Pawła II, Brzostowskiego i Modrzewiowej</u> Budowa nowych obiektów o funkcjach usługowych i utrzymanie funkcji mieszkaniowej w istniejących budynkach, zachowanie jednorodzinnej zabudowy szeregowej z dopuszczeniem funkcji usługowej w parterach. Utrzymanie zieleni i budowa sieci drożnej i parkingów.	Sprzedano działkę pod budowę obiektu usługowego, na której wzniesiono budynek usługowo-mieszkalny przy ul. Modrzewiowej 5. 7. 9. 11. 13. 15. 17. Wyremontowano budynki usługowe przy ul. Jana Pawła II 4 i 5	brak danych	środki prywatne
4.	<u>W kwartale zamkniętym ulicami Jana Pawła II, Brzostowskiego, Modrzewiowej i Świerkowej</u> Nowa zabudowa wielorodzinna z funkcją usługowo-handlową w parterach. Utrzymanie zieleni i budowa sieci drożnej, placów zabaw i parkingów.	Zaprojektowano siedem budynków wielorodzinnych, wzniesiono budynki przy ul. Modrzewiowej 27 i 29 (mieszkania i lokale handlowe) oraz przy ul. Jana Pawła II 8, 8A, 10. 12, 14, 16, 18. Zbudowano przyłącza do budynków wielorodzinnych przy ul. Modrzewiowej i Jana Pawła II.	brak danych	środki prywatne środki prywatne

III.3.2.2. Przy ul. 23 Października w Suwałkach

Dla terenu zostały opracowane plany:

Uchwała **Nr XLV/490/06** Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: **Gen. W. Sikorskiego, Grunwaldzką, 23 Października, Bakalarzewską i St. Staszica** w Suwałkach opublikowana w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. **Nr 94, poz. 924**

Szczegółowe zadania i sposób ich realizacji podano w tabeli nr 4.

TABELA NR 4

l.p.	Działania rewitalizacyjne	Zrealizowane działania rewitalizacyjne	Koszt w złotych	Montaż finansowy
1.	obiekt główny (23 Października 20) – adaptacja na Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Wymiana stolarek okiennych i drzwiowych, izolacja pionowa fundamentów z podjazdem dla niepełnosprawnych, remont więźby i pokrycia dachowego na części środkowej i wschodniej z adaptacją poddasza części wschodniej na cele biurowe. Zakład energetyczny dokonał budowy i przebudowy sieci kablowej nN-0.4 KV. Wykonano przyłącza ciepłownicze z kotłowni olejowej, instalację sanitarną oraz wodociągową	2 070 150,00	budżet miasta
2.	obiekt A (23 Października 20A) – adaptacja na placówkę opiekuńczo - wychowawczą	Budynek wyremontowany, został oddany do użytku przed 2004 rokiem.	2 718 461,98	budżet miasta
		Wyremontowanie schodów zewnętrznych	55 690,68	budżet miasta
		Przebudowa kotłowni	62 730,00	budżet miasta
3.	obiekt B (23 Października 20 B) – adaptacja na Dział Pomocy Kryzysowej	Opracowano dokumentację techniczną na adaptację budynku na cele Działu Pomocy Kryzysowej i wykonano remont	992 067,69	- budżet miasta
4.	obiekt D (23 Października 20 D) – adaptacja na Środowiskowy Dom Samopomocowy	Wyremontowano budynek na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocowego. Zakład energetyczny dokonał budowy i przebudowy sieci kablowej nN-0.4 KV. Wykonano przyłącza ciepłownicze z kotłowni olejowej, instalację sanitarną oraz wodociągową.	864 604,00	budżet miasta
5.	obiekt E (23 Października 20E) –	Obiekt rozebrany		
6.	obiekt F (23 Października 20 F) – adaptacja na potrzeby MOPS	Opracowano dokumentację techniczną na budowę Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności	34 560,00	budżet miasta europejskie środki pomocowe

7	Boiska sportowe, place zabaw i parkingi	Opracowano dokumentację techniczną na budowę obiektów sportowych i placu zabaw z zagospodarowaniem terenu. Wykonano remont bramy i ogrodzenia. Zakład energetyczny dokonał budowy i przebudowy sieci kablowej nN-0.4 KV. Wykonano instalację burzową i zamontowano hydrant pożarowy. Zlikwidowano szamba i napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne. Wykonano siłownię na wolnym powietrzu	226 947,00	budżet miasta
			15 000,00	budżet miasta Fundusz Aviva
8	23 Października 20 C i Łanowa 13 – pomieszczenia administracyjne i mieszkalne Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Błogosławionej Anieli Salawy	Remont pomieszczeń administracyjnych i mieszkalnych parafii. Budowa nowej świątyni Budowa przyłącza telekomunikacyjnego. Zakład energetyczny dokonał budowy i przebudowy sieci kablowej nN-0.4 KV do parafii przy ul. Łanowej. Wykonano przyłącza ciepłownicze z kotłowni olejowej, instalację burzową, sanitarną oraz wodociągową z montażem hydrantu pożarowego.	Brak danych	

III.3.3. Ocena realizacji założeń do końca 2015 roku Program rewitalizacji terenów powojсковych

III.3.3.1. Położonych przy ul. Gen. K. Pułaskiego

Teren po byłych koszarach wojskowych jest bardzo nietypowym obszarem do wdrażania zasad rewitalizacji. Z chwilą przystępowania do realizacji programu nie było na tym terenie problemów społecznych, które są przedmiotem rewitalizacji społecznej. Obszar nie miał również znaczenia gospodarczego. Niewątpliwie wymagał podjęcia działań w sferze infrastrukturalno – przestrzennej w celu włączenia rozległego terenu w strukturę miasta. Nadawał się do podjęcia działań gospodarczych i do umieszczenia na nim obiektów publicznych. Dobrze powiązany z terenami mieszkalnymi był łatwy do zabudowy na cele mieszkalne jedno- i wielorodzinne. Zaawansowanie wdrażania założeń programu rewitalizacji przyniosło tu, po korektach, zaskakująco dobre efekty. Złożyły się na to działania samorządu, spółdzielni mieszkaniowych, deweloperów i inwestorów prywatnych.

Takie obiekty jak sala widowiskowo – teatralna SOK, Aquapark i hotel „Loft 1898” są wizytówką miasta. Dwa pierwsze obiekty pełnią także ważną rolę społeczną. W oparciu o główny budynek Suwalskiego Ośrodka Kultury mogą się realizować zadania ujęte w strategii kultury miasta Suwałki ze sztandarowymi imprezami: letnia Filharmonia Aukso, Suwałki Blues Festival, Wigraszek i wieloma innymi projektami z zakresu kultury. Aquapark to nie tylko pływalnia, ale i obiekt umożliwiający mieszkańcom Suwałk prowadzenie rehabilitacji, poprawę motoryki i sprawności fizycznej bez względu na wiek. Baza hotelowa powiększona między innymi dzięki hotelowi „Loft 1898” umożliwia rozwój turystyki i zwiększa komfort pobytu przyjezdnych w mieście. Nie bez znaczenia jest fakt stworzenia nowych miejsc pracy. Miejsca te powstały również w obiektach usługowych i handlowych na tym obszarze (m. in. Lidl). Obszar ma potencjał dla rozwoju handlu i usług, ale i mieszkalnictwa. Budynki mieszkalne pomiędzy ul. Modrzewiową i Jana Pawła II trwale wpisały się w krajobraz miasta ciekawą architekturą. Proces poprawy stanu terenów powojсковych przy ul. Pułaskiego nie został jeszcze zakończony. Nic nie wskazuje jednak na to, żeby inwestowanie na nim zostało zatrzymane. W planach jest budowa pawilonu Intermarche, budynku wielorodzinnego ZBM/TBS, trwa remont budynku Caritas. Doświadczenia z realizacji inwestycji przez Miasto Suwałki i interesariuszy na terenie pokoszarowym są pozytywne i mogą być wykorzystane w kolejnym okresie perspektywy

finansowej 2014-2020. Podstawowy cel wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego został w pełni osiągnięty.

III.3.3.2. Położonych przy ul. 23 Października w Suwałkach

Obszar objęty programem rewitalizacyjnym jest najmniejszym terenem, dla którego sporządzono program. Tutaj najlepiej widać skuteczność działań podejmowanych przez Urząd Miejski i podległe mu instytucje w zakresie infrastrukturalno - przestrzennym. Wszystkie obiekty przeznaczone na cele społeczne pełnią obecnie bardzo ważną rolę w działaniach podejmowanych przez Urząd Miejski w Suwałkach, w szeroko rozumianej sferze społecznej. Tutaj również są podejmowane działania pomagające powrócić mieszkańcom na rynek pracy (szczegóły podane w tabeli nr 5). Wnikliwa analiza całej dokumentacji wdrażania programu rewitalizacji to dobry materiał doświadczalny do wykorzystania przy sporządzaniu zintegrowanego programu rewitalizacyjnego na lata 2017-2020.

TABELA NR 5

Projekty społeczne - realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach w okresie 2004 - 2015 – działania mające na celu zmniejszenie patologii i wykluczenia oraz podnoszenie kwalifikacji

L.p.	Tytuł projektu	Kwota	Źródło finansowania
1.	Od bierności do aktywności (2008-2013)	3.876.216,12 zł z tego: 3.445.229,84 430.986,28	EFS, budżet państwa, budżet samorządowy
2.	Razem przeciw przemocy	117.854,95 (2014 r.)	budżet państwa, budżet samorządowy
3.	Aktywny samorząd	141.299,99 (2013 r.) 155.753,00 (2014 r.) 53.603,00 (2015 r.)	PFRON
4.	Razem Skuteczniej	92.777,25 (2011 r.) 71.575,33	budżet państwa budżet samorządowy
5.	Łączy nas rodzina	86.000,00 (2011 r.) 21.835,64	budżet państwa budżet samorządowy
6.	Pomoc-Wsparcie-Rozwój	64.595,76 (2010 r.)	budżet państwa budżet samorządowy
7.	„Zielone światło dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo wychowawczych”.	7.000,00 (2008 r.)	budżet państwa
8.	„Program wyrównywania różnic między regionami”	618.257,00 (2007 r.)	PFRON budżet samorządowy
9.	„Wchodzenie, utrzymanie i powrót na rynek pracy osób po przebytej chorobie psychicznej”	18.278,00 (2007 r.)	budżet państwa
10.	„Funkcjonowanie i rozwój sieci oparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.	5.000,00 (2007 r.)	budżet państwa
11.	„Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych zjawiskami patologicznymi”.	15.000,00 (2007 r.)	budżet państwa
12.	Punkt Informacyjno - konsultacyjny	3.000,00 (2005 r.) 7.000,00	budżet państwa budżet samorządowy
13.	Ośrodek Informacji Osób Niepełnosprawnych (2005-2010)	452.242,77	PFRON
14.	Resortowy Program Wspierania Rozwoju Rodzinnej Pieczy Zastępczej, z tego:	277.610,63	budżet państwa
	Asystent rodziny	34.961,00 (2013 r.) 43.937,00 (2014 r.) 35.479,01 (2015 r.)	
	Koordinator pieczy zastępczej	11.166,00 (2013 r.) 15.000,00 (2014 r.) 79.876,24 (2015 r.)	
	Wsparcie rodzin zastępczych	28.628,38 (2013 r.) 28.563,00 (2014 r.)	
15.	Program Aktywizacji i Integracji	6.480,00 (2015 r.)	Fundusz pracy, budżet samorządowy
Razem		5.639.136,67	

IV Podsumowanie

Podsumowując należy stwierdzić, że wdrożenie założeń określonych w programach rewitalizacyjnych zabytkowych odbywało się sprawnie, chociaż nie bez korekt i zmian.

Zaawansowanie wykonania zadań przewidzianych na lata 2004-2015 dzięki udziałowi wielu instytucji, podmiotów i osób prywatnych jest znaczące. Przyjęte założenia wykonano z uszanowaniem przepisów i norm, często w rozszerzonym zakresie.

Zgodnie z ujętymi w Programie zapisami Prezydent Miasta Suwałki powołał Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji zabytkowych obszarów w mieście Suwałki (Zarządzenie nr 166/07 Prezydenta Miasta z dnia 24 lipca 2007 roku). Praca tego zespołu była ważnym elementem wspierającym Prezydenta w realizacji założeń Programów rewitalizacyjnych.

Pod względem ekonomicznym przyjęto w Programie system mieszany wdrażania rewitalizacji polegający na sprzedaży wybranych kamienic należących do zasobu mienia komunalnego i rewitalizacji pozostałych. System ten sprawdził się. Sprzedaż i rewitalizacja za środki zewnętrzne przynosi miastu wymierne korzyści, poprawia się wizerunek miasta i jego estetyka. Zmiany te ożywiły śródmieście, powstały nowe lokale w wyremontowanych kamienicach. Nastąpił wzrost zainteresowania zakupem kamienic w śródmieściu i to z zasobów komunalnych, jak i z rąk prywatnych. Prywatni inwestorzy sprawnie dokonują remontów kamienic, a wyremontowane lokale przeznaczają na cele usługowo-handlowe i mieszkalne.

Generalnie obecną sytuację w zakresie realizacji zadań wynikających z treści Programu rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk należy ocenić pozytywnie, jednak wyłącznie w sferze, która była w miarę dokładnie określona w programach, tj. sferze infrastrukturalno-przestrzennej. Rzecz znamienna, że w pozostałych sferach społecznej i gospodarczej także były osiągnięcia, niestety niepowiązane bezpośrednio z programami, chociaż oparte o skutki działań wynikające z zapisów programów. Szkoda, że nie powiązano w programach w sposób zintegrowany sfery społecznej, infrastrukturalno-przestrzennej i gospodarczej. Doświadczenia z dotychczasowych działań są cenne i przydatne do przygotowania nowego programu rewitalizacji na lata 2017-2020, który to program powinna cechować kompleksowość, koncentracja interwencji i komplementarność działań. Jednak najbardziej istotne jest jego dobre przygotowanie we współpracy ze społeczeństwem w formie partycypacji społecznej. Niezbędne jest zastosowanie się do „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju.